

سەرنبهگان دهرباره‌ی کۆنفرانسی مه‌سه‌ده له قامیشلو

21-10-2020

نووسه‌ره‌گان

ناوه‌ندی لیکۆلینه‌وه‌ی رووداو

کورتە : له ژێر رۆشنایی گۆرانکاری له دیمه‌نی نیوده‌وله‌تی و ناوچه‌یی دهرباره‌ی سوریا و دهرئه‌نجامه
ناجیگیره‌کانی له دیمه‌نی سیاسی سوریا، ئه‌نجومه‌نی سوریا‌ی دیموکرات که سێبه‌ری سیاسی هێزه‌کانی
سوریا‌ی دیموکراته، کۆنفرانسی هه‌شته‌می له به‌رواری (١٣/١٠/٢٠٢٠) له قامیشلو ریکخست.

شەفان ئىبراھىم

بەرايى

لە ژېر رۇشنايى گۇرپپانكارى لە دىمەنى نۆدەولەتى و ناوچەيى دەربارەيى سوريە و دەرتەنجامە ناچىگىرەكانى لە دىمەنى سىياسى سوريە، ئەنجومەنى سوريەيى دىموكرات كە سىبەرى سىياسى ھىزەكانى سوريەيى دىموكراتە، كۇنفرانسى ھەشتەمى لە بەرۋارى (۲۰۲۰/۱۰/۱۳) لە قامىشلۇ رىكخست. ئەمە لە چوارچىۋەيى ئەو كۇنفرانسەنەيە لە ناوچە جىاجىكانى باكورى رۇژھەلاتى سوريە كە لە ماۋەيى نىزىكەيى دوو مانگى رابردوودا لە ژېر ناۋى " بەرەو كۇنگرەيى نىشتىمانى بۇ جەزىرەو فورات" رىكخراون و بانگەشەيى ئەو دەكات كە دەيانەۋىت بېرپارى سىياسى بۇ سوورىيەكان بگەپتەۋە. بە پىي قسەيى سەركردەكانى مەسەدە، ئاراستەكانى چارەسەرى سىياسى دەربارەيى سوريە لە ژنىف و ئەستانا، بە ھۆيى نەبوونى بېرپارى سوريە ھىچ سوودىكى نەبوۋە.

لە لايەكى دىكەشەۋە نەبارە سىياسىيەكانى مەسەدە ھەمىشە ئامازە بە بېرپارى ۲۲۵۴ و دانووستاندنەكانى ژنىف دەكەن. بۇيە ئەم جۇرە كۇنفرانسەنە و زۆربەيى چالاكىيە سىياسى و رىكخراۋەيىيەكانى تر بە ھەولدا ئىكى شەرمناھە بۇ دروست كردنى رووبەرىكى تايبەت بە خۇيان ۋاھوپەيمانەكانىان لە پىكھاتەكانى ناوچەكە لەقەلەم دەدرىت بە ئامانجى ئەۋەيى كە لە روۋى سىياسىيەۋە ۋەبەرھىنەكانى لەسەر بگەن و بچنە ناۋ دانووستانەكانى چارەسەرى سىياسى لە ژنىف.

سەرنجەكان

بە دىيارىكراۋى لەسەر ئەم كۇنفرانسەيى دوايى دەكرىت سەرنجەكان لەشەش خالدا كورت بگەينەۋە. **يەكەم:** ۋەكو حەوت كۇنفرانسەكەيى دىكە ئەمەشيان پىكھاتە و لايەنە سەركەيىيە سىياسىيە چالاكەكانى باكوورى رۇژھەلاتى فوراتى لە خۇ نەگرتىۋو. لەگەل بوونى پىكھاتەيى ئەتنى ، نەتەۋەيى و ئايىنى جىاۋاز بەئام مەسەدە تەنھا نوپنەرايەتى بەشېكى لە كۇمەلگەيى لۇكالى كردبوو.

دوۋەم: ئەو دانىشتن وگفتووگۇيانەيى لەدەرەۋەيى دەسەلاتى ئىدارەيى خۇسەر دەكرىن، بەۋە جىادەكرىنەۋە كە رەتكردنەۋەيى گىشتى بۇ ئەو سىياسەتانە ھەيە كە پىادە دەكرىن بەتايبەت لە بواری تەندروستى، ئابوورى و ئىدارەيى گىشتى ۋە نەبوونى ھىچ پلانېك. بەئام ئەم كۇنفرانسە سوپاس و سەنايى ئىدارەيى خۇسەر و مەسەدەيى كرد.

سىيەم: زۆربەيى كوتلەيى سىياسىيەكان لەسەر ئەۋە كۇكن ، ۋەھەرۋەھە واقىيە دابەشكردنى دەسەلاتى سەربازى و مەيدانى ئەۋە روون دەكاتەۋە كە ئەو دەۋلەتانەيى لە كاروبارى سوريادا چالاكن بېرپارى سوورىيان لەدەستە، راستە گەرانندەۋەيى بېرپارى بۇ سوورىيەكان بە دەسكەۋىكى سىياسى و سەربازى گىرنگ دادەنرىت بەئام، بوونى پىنج ھىزى سەربازى جىاۋاز لە باكورى رۇژھەلاتى سوريە كە ئەۋانېش: ئەمىرىكا، روسىا، رۇژمى سوريە، ھىزەكانى سوريەيى دىموكرات، گروپەكانى ئۇپۇزسىۋنى سوريە كە لەلايەن توركىا پالپىشتى دەكرىن و ئەمانە ھەرىكەۋە بەپىي قەبارەۋە ھىزى خۇي تەدەخولاتيان لە بوارەكانى ئابوورى و دىپلۇماسى و بېرپارى سىياسى سوريادا ھەيە. ۋە بەدوور خستنەۋەيى كوتلە سىياسىيەكانى ۋەكو لايەنگرانى رۇژمى سوريە، ئەنجومەنى كوردى، رىكخراۋى ئاشوورى لە سىياقە سىياسىيەكەيى مەسەدە ھەر تەرجىك لەدەرەۋەيى بەرژەۋەندى لايەنە كارىگەر و بالادەستەكان لە روۋى سەربازىيەۋە ھىچ سوودىكى نابىت جگە لەخوئىرشتى زىانرو بەردەۋامى ناكۇكى، ۋە بەتايبەتى كە لەئىستادا ھىچ كۇدەنگىەكى نىشتىمانى نىيە.

چوارەم: لە دىدارەكەدا ھەلۋىستى سىياسى مەسەدە روون كرايەۋە ئەۋىش ھەلۋىست ۋەگرتن بوو لە چوارلايەن ئەمەش بە پىي ئەۋەيى كە ئىلھام ئەحمەد سەروكى دەستەيى جىبەجىكارى ھىزەكانى سوريەيى دىموكرات لە دانىشتنى كردنەۋەيى كۇنفرانسەكەدا ۋوتى. يەكەمىان رۇژمى سوريەيى تۆمەتبار كرد بەۋەيى كە ھىچ كۇرانيك لە ھەلۋىستەكانى دەربارەيى گىفتووگۇكردن لەگەل ئىدارەيى خۇسەر نەگۇراۋە ، ھەرۋەھە روسىاشى تۆمەتبار كرد كە پەيوەست نەبوۋە بە پەيمانەكانى و شكستى ھىناۋە لەۋەيى فشار لە دىمەشق بگات بۇ كردنەۋەيى دەرگايى گىفتووگۇ لەنئىۋان رۇژم و ئىدارەيى خۇسەر. مەسەدە ۋىستى سى پەيام بگەبەئىت يەكەمىان تۆمەتباركردنى دىمەشق بە داخراۋىيى سىياسى لەئاست گىفتووگۇدا، ئامادەنەبوونى رۇژمى سوريە بۇ گەرانەۋە بۇ پىش سالى ۲۰۱۱. دوۋەمىان تۆمەتباركردنى رووسىا بە كەمتەرخەمى ئەمەش دوايى ئەۋەيى سەركردەكانى رووسىا، ئەمىرىكاۋ كوردىيان بە ھەولدا بۇ جىابوونەۋە لە سوورىا تۆمەتبار كرد. ئەم يەكتر تۆمەتباركردنە بە مانايى ھەلۋەشاندنەۋەيى رىككەۋەتنى نئىۋان مەسەدەۋە پارتى ئىرادەيى گەل دىت. ھەلۋىستەكانى مەسەدە

پشتگیری ئەو تەسرىباتە میدیایانە دەکات کە جەیمس جیفرى لە کۆبوونەوهی لەگەڵ لایەنە کوردی و عەرەبەکان لە رۆژھەلاتی فورات دەربارەى ئەوہی کە ئیدارەى ئەمریکا رینگە نادات بە ھاوئەھمىانیتى مەسەدە لەگەڵ میحوەرى دیمەشق-مۆسکۆ.

بازنەى تۆمەتەکان لە کۆنفرانسەکەدا فراوان بوون، ئیلام ئەحمەد تورکیای تۆمەتبار کرد بەوہی کە ئۆپۆزسیۆنى سورى کۆنترۆلکردووہو ھانى دەدات بۆ ئەنجامدانى پینشیلکاری لە سەرى کانى وگرى سبى و عەفرین، دواى ئەوہى کە دەستى بەسەردا گرت، وە ئۆپۆزسیۆنى سوریاى تۆمەتبارکرد بەوہى کە تەنھا ئەجینداکانى تورکیا جیبەچێدەکات. بە پێى قسەى سەرکردەکانى مەسەدە کشانەوہى تورکیا لەو ناوچانەو پەيوەست نەبوونى ئۆپۆزسیۆنى سورى بە پرارى تورکیاوە مەرجى مەسەدەبە بۆ کردنەوہى دەرگای گفتووگۆ لەگەڵیاندا.

ھەلۆئىستى مەسەدە روون بۆتەوہ بۆ قبۆلکردنى گفتووگۆ لەگەڵ تورکیا و ئۆپۆزسیۆنى سوورى، وە رەتکردنەوہى گفتووگۆ لەگەڵ دیمەشق و مۆسکۆ. ئەمە گۆرانیکى نەوعیە لە ھەلۆئىست وپاە سیاسى جیگیرەکان لە مەسەلەى گفتووگۆدا، پاش ئەوہى کە فەرلى دەدا بە دیمەشق و روسیا، وەرچەرخا بەرەو ئۆپۆزسیۆن و تورکیا.

پینچەم: ئەو نۆخبانەى کە ئۆپۆزسیۆنى سیاسەتى ئیدارەى خۆسەر بوون ئەمەیان بە دەرھەت زانى بۆ دەربرینى بیروبۆچوونیان دەربارەى تەواوى کارە ئەنجامدراوہکان وئاراستەکان بەلام سى کیشەى لیکدراو ھەبە کە کاریگەرى کردە سەر ئەدای سرووشتى کۆنفرانسەکە بەکەمیان وەکو ھەموو لایەنەکان کە حەز دەکەن لە وەلامەکان راکەن ولە رینگەى ئەدانى مەجالى تەواو بۆ قسەکردن، چەمكى " کات کەمە" بەکارھینرا وەکو ئەداتیک بۆ کۆتایھینان بە موداخەلەى ئەو کەسانەى کە ئۆپۆزسیۆن بوون، لە بەرامبەریشدا کاتى تەواو درا بە ھەموو ئەوانەى دەیانەویست قسە لە سەر " دەست کەوتەکانى" ئیدارەى خۆسەربکەن و بەرگرى لیبکەن.

دووہم: رەخنە لە کۆنفرانسەکە گىرا بەوہى کە ریزەبەكى زۆر لە سەرکردەو کادەرەکانى ئیدارەى خۆسەر ئامادەبوون وە لەگەڵ بەردەوام بوونیان لەسەر بەرگرى کردن لە "ئیدارەکەیان" بەشێوہەبەكى خراپ رەنگیدایەوہ لەجۆرى گوتاریان کە دابەشبوو بۆ سى ئاست: بەکیکیان سەر بەئیدارەى دیدارەکە بوو، دووہمیان کۆپى راستەقینەى بەکەمیان بوون کە بەشى زۆریان کادروسەرکردەکانى ئیدارەى خۆسەر و مەسەدە بوون بەلام بە سىفەتى میوان ئامادەبوون! ئەوانەى تریش کە مابوونەوہ لەگەڵ فشارى کاتدا دەیانەویست قسەبکەن.

سێہم: لەھەر کۆنفرانسیکدا ئەوہى کە گرنگە وەلامى ھیمنانەبە بەلام ئەوہى بووہ ھۆى رەخنە گرتن لە "دیوانى کۆنفرانسەکە" لە کاتى وەلامدانەوہى رەخنەگرانى ئیدارەى خۆسەر. بە جۆریک ھەرکەسێک رەخنەى لە ئیدارەى خۆسەر بگرتایە بە رق وکینەوہ وەلام دەدراپەوہ، وە رۆشنییران و خاوەن پرۆنامەکانیان ناشرین کرد وپیان دەوتن کە ترسنۆکن وناپاکى دەکەن، چونکە لە پرۆنامەکانیان دەترسن. بە گشتى ھەر دەنگیک کە ئیدارەى خۆسەر لە ریزى لادەران دابنابیتن بە دوژمن وپینشیلکار لەقەلەمى داوہ.

شەشەم: ئەوہ لە زیاتر بوون وخیرابوونى چالاکىە سیاسىەکانى مەسەدەو ئیدارەى خۆسەر تینگەپشتووین، کە کارەکەى بە شێوہى بەردەوام لە پیناوتەرح و بیروبۆچوونەکانیتى. لە بەرامبەریشیەوہ ئەنجومەنى کوردى لە دۆخى کارنەکردن ووەستاودایە. وە نەبوونى بەرنامەو داواکارى.

ھیچ بەدیلىكى حیوار نیە، وە زۆر ئیجابیە کە بتوانى جەماوہریكى وا ھەمەجۆر کۆبکەیتەوہ وەکو مەسەدە کردى، بەلام رەنگە ئەوہ گرنگ بوایە کە ھیزەکانى سوریاى دیموکرات بیرو ھەولى بۆ ئەوہ بوایە کە چۆن بوونى خۆیان بەھیزتر دەکەن، بە شێوہەبەكى تر کە ئەوان نۆینەراییەتى و ریزەبەكى سیاسى دیاریکراو پیکدینن. وە بەشداریبکەن لە چارەسەرى ناکوکی کوردى-کوردى، وە لە چارەسەرکردنى ناکوکیەکانى ئیدارەى خۆسەر لەگەڵ چەندین لایەنى ترى کۆمەلگا کە کاریگەرن لە مەسەلەى سوریا و وە خۆرھەلاتى فورات بە تاییەتى.